

DEZVOLTAREA MESERIILOR ȘI INDUSTRIEI LA PITEȘTI ÎN SECOLUL AL XIX-LEA ȘI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XX

GH. DEACONU. NICOLINA COMAN

Dezvoltarea impetuoasă a industriei în municipiul Pitești în condițiile actuale îndeamnă pe cercetători în mod firesc, către o privire retrospectivă în acest domeniu. Acest lucru este cu atât mai necesar, cu cât în lucrările apărute pînă acum pe această temă, din dorința de a scoate în evidență linia ascendentă a dezvoltării localității în secolul trecut și la începutul secolului nostru, s-a confundat adesea dezvoltarea meseriilor cu cea a industriei propriu-zise, datele statistice care reprezentau meșteșugurile în special în secolul trecut și în primul deceniu al secolului nostru, fiind socotite ca date care desemnau dezvoltarea industriei în general și creindu-se astfel o imagine exagerată asupra proporțiilor acestei industrii în perioada de care ne ocupăm, proporții care în realitate sînt mai mult decît modeste.

Privită în evoluția ei problema de care ne ocupăm, aparent simplă, este destul de complexă. Socotim că aici trebuie ținut seama mai întîi de procesele contradictorii care se petrec în domeniul meșteșugurilor în secolul trecut, procese care sînt ilustrate de datele pe care le deținem privind Piteștiul. Astfel la Pitești se observă că în întreg secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea meșteșugurile organizate inițial în bresle, starostii, isnafuri de tip medieval fac mari eforturi pentru a se adapta noilor condiții istorice. Pe de o parte atît datorită procesului firesc de dezvoltare a relațiilor de producție capitaliste, cît și legislației care încuraja acest proces, sub aspect organizatoric vechile organizații meșteșugărești se destramă. Pe de altă parte însă aceasta nu înseamnă decăderea meșteșugurilor ca atare, așa cum este susținut de către unii autori ¹, ci adaptarea lor la noua situație și dezvoltarea lor în noile condiții. Prima lovitură dată breslelor de tip medieval de la noi a fost reforma lui Șuțu de la 1820 care a impus și pe sudiți la taxe și a permis intrarea acestora în bresle ². Regulamentul Organic care prevedea în capitolul V că „stăpînirea va ocroti așezarea fabricilor și a manufacturilor trăgînd din străinătate prin făgăduințe folositoare pe meșterii și lucrătorii ce vor voi să se așeze aici în țară și dînd acestora cît și celor ce vor desăvîrși vreo ramură sau orice industrie premii (danii de însu-

¹ Vezi Ștefan Chicoș, *Monografie stărei meseriilor în Pitești, 1909*, și Ion Gr. Rădulescu, *Cormerul și industria în trecutul orașului Pitești, Pitești, 1938*.

² *Enciclopedia României*, vol. III, Economia națională, București, 1939, pag. 216.

flețire)³, cu toate că prin alte prevederi căuta să protejeze breslele, în realitate contribuie la destrămarea lor. Pe aceeași linie a mers Convenția de la Paris din 1856 privitoare la Principatele Române care lărgind libertatea meșteșugurilor și comerțului a lovit și mai mult în organizarea medievală a acestora⁴. Cu toate acestea în anul 1835, anul din care avem date statistice certe, găsim în Pitești un număr de 319 patentari breslași organizați în 32 de bresle sau isnafuri⁵. Unele dintre acestea erau încă de acum foarte slabe. Astfel cele ale bărbierilor, trăistarilor, măcelarilor, tabacilor, tutungiilor, cafegiilor, sticlarilor, precupeți, aveau câte un singur reprezentant, cele ale argintarilor, ceaprazilor, luminărilor, cofetarilor, zugravilor, câte doi, cele ale lipscanilor, căldărarilor precupeți și calpaccilor câte trei⁶. În același timp erau foarte puternice cele negustorești ca cea a circiumarilor cu 45 membrii, a băcanilor cu 24 membrii, a arendașilor cu 30 membri, a mămularilor cu 20 membrii, sau unele meșteșugărești cu mare căutare ca cea a cismarilor cu 40 membrii, a cojocarilor și a croitorilor cu câte 21 membrii, a povarnagiilor cu 19 membrii, a brutarilor cu 13 și cea a boiangiilor cu 10 membrii⁷. Reducerea numărului starostiilor la 10 pînă în 1863 la Pitești, precum și gruparea lor, nu în funcție de meseriile pe care le practicau ci de interesele fiscoiului, reflectă procesul de destrămare a acestei forme perimate de organizare a meseriilor și comerțului⁸.

Astfel la 1863, starostia I cuprinde : lipscani, bogasieri, brașoveni, marchitani, marșantari, frînghieri, a II-a : băcani, cofetari, circiumari, luminări de seu și de ceară, cafegi, tutungi, bragagi, a III-a : tabaci, cavafi, pantofari, a IV-a : cojocari groși, cojocari subțiri, croitori, abagi, boiangi și zugravi, a V-a : tîmplari, dulgheri, zidari, tapițeri, rotari și dogari, a VI-a : fierari, lăcătuși, potcovari, tinichigi, alamgi, argintari, ceasornicari, căldărari, a VII-a : pescari precupeți, a VIII-a bărbieri, frizeri, peruchieri, a IX : brutari, simigi și a X-a : birjari și sacagi⁹. Chiar meșteșugarii breslași își dădeau seama de anemia acestor organizații și pierduseră încrederea în ele. Acest fenomen răbufnește în urma alegerii starostiilor de aici în luna octombrie 1864, cînd ca ajutoare ale acestora erau aleși cite un delegat din partea fiecărei meserii. Unii dintre acești delegați nici pînă în luna martie 1865 nu se prezentaseră la ședințele breslelor din care făceau parte, încheiau tranzacții de lucru sau de comerț în afara acestora, nu mai contribuiau la cheltuielile de cancelarie ale starostiilor sau comiteau acte de independență. Adresa cu nr. 864 din 30 martie 1865 a primarului comunei Pitești către Ilie Petrescu Zugravul delegatul zugravilor de aici în starostia cojocarilor scoate în evidență acest lucru¹⁰. De asemenea dintr-o altă adresă a primăriei orașului din 17 februarie 1865 către același zugrav în care se arată că statul „ nu poate tolera cu nici un chip a se desființa nici o starostie fără care comerțul și industria sînt moarte”, reiese că ele erau în pragul destră-

³ Ibidem, pag. 110.

⁴ Ibidem, pag. 216.

⁵ *Documente privitoare la economia Țării Românești 1800—1850* culese de I. Cojocaru, vol. II, Buc. 1958, pag. 596—697.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Ion Gr. Rădulescu, *Comerțul și industria în trecutul orașului Pitești*, Pitești, 1938, pag. 27.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Document în posesia arhitectului Radu Petrescu din București, fiul pictorului Costin Petrescu, autorul frescei de la Ateneul Român și nepot al lui Ilie Petrescu Zugravul.

mării și că autoritățile făceau eforturi să le mențină mai ales din interese fiscale, pînă la găsirea altei forme de organizare și impunere a meșteșugarilor și negustorilor ¹¹. Înființarea Camerelor de comerț și industrie în perioada 1864—1868 pe baza legii din 1864 a oferit tocmai acest cadru nou care putea în relațiile cu statul să ia locul vechilor starostii ¹². Județul Argeș împreună cu județele Muscel și Teleorman, țineau acum de Camera de comerț cu sediul la Turnu Măgurele, sub numele de circumscripția a III-a înființată la 1867 și care, pe baza legii din 7 mai 1886, își mută sediul la Pitești în iunie 1887, sub numele de Camera de comerț și industrie circumscripția a II-a, ocupîndu-se de județele Argeș, Muscel, Teleorman și Olt ¹³. Evident acest cadru nou face inutile vechile starostii. El oferă un cimp larg de acțiune inițiativei private în timp ce breslele frînau această inițiativă. În acest cadru apare ca oportună și necesară decizia Consiliului de miniștri din 22 decembrie 1873 prin care se desființea regimul breslelor. Ea poate fi socotită pe drept cuvînt „începutul legislației moderne a meseriilor” ¹⁴. Trebuie reținut însă aici cu atenție cuvîntul „începutul” legislației deoarece „de la 1873 pînă la 1902 (Legea Missir) vreme de aproape 30 de ani meseriile au dus o existență grea deoarece nici o lege nu a intervenit să creeze o nouă ordine legală potrivită cu noua mișcare economică și care să înlocuiască vechea organizație a breslelor” ¹⁵. Camerele de comerț și industrie care au fost înființate, fac unele încercări în această direcție, dar în esență ele se rezumă mai mult la relațiile fiscale dintre stat și meserii, ocupîndu-se cu o pondere deosebită de marea industrie. Același scop îl urmăresc și legile de încurajare. Dovada celor de mai sus o constituie faptul că în legislația de pînă la 1902 nici nu se făcuse delimitarea între industrie și meșteșuguri sau meserii și nici acum nu s-a făcut în mod precis. Aproape permanent în literatura vremii aceste două noțiuni sînt tratate a fi identice, fenomen care în acest fel a pătruns și în unele lucrări din zilele noastre. Încercări pentru legiferarea regimului meseriilor au fost făcute prin : proiectul camerei de comerț din 1868 redactat de I. V. Socec, prin Proiectul Petre Carp din 1888, prin cel redactat de N. Filipescu la 1900, dar aceste încercări erau alcătuite în spiritul menținerii vechilor bresle și ele nu conveneau nici statului și nici meseriașilor ¹⁶.

În aceste condiții de existență contradictorie pentru meserii, cînd vechea organizare este abandonată iar alta nu există încă, cînd acestea împreună cu industria sînt lovite în dezvoltarea lor de convenția economică cu Austro-Ungaria de la 1875, și la Pitești ca și în alte părți ale țării apar o serie de inițiative locale în sprijinirea lor. Astfel unele dintre vechile bresle se transformă acum în asociații cum sînt cele ale cojocărilor, bărbierilor și altele la 1880 ¹⁷. La 6 martie 1882, Dimitrie Butculescu, președintele „Societății cooperative a meseriașilor români” din București ține o întrunire la școala nr. 1 de băieți din Pitești cu meseriașii și negustorii de aici „în scopul de a se înființa și în acest oraș o Societate de Ajutor Mutual pentru protecțiunea meseriașilor și comer-

¹¹ Ibidem.

¹² *Enciclopedia României*, vol. I, Statul, București, 1938, pag. 614.

¹³ Ion Gr. Rădulescu, *Lucrarea citată*, pag. 38.

¹⁴ *Enciclopedia României*, vol. II, Economia națională, Buc. 1939, pag. 135.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem, pag. 216.

¹⁷ Colecția Muzeului județean Argeș, registru inventar istorie modernă și contemporană, nr. 672—673.

cianților români“¹⁸. În urma pregătirilor făcute și a interesului depus de Dimitrie Butculescu ia ființă la 17 august 1882 „Societatea cooperativă a meseriașilor români din Pitești“ cu scopul anunțat mai sus¹⁹.

Paralel cu acest proces de înnoire în cadrul meseriilor la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, încep să apară la Pitești întreprinderile industriale propriu-zise. La aceasta, pe lângă alți factori, contribuie și faptul că la 1872 se dă în folosință linia ferată care lega Piteștiul cu capitala și cu Oltenia, stația C.F.R. cu instalațiile aferente și Depoul de locomotive și vagoane²⁰. Deasemenea la 1 mai 1879 ia ființă prima instituție de credit de aici sub numele de „Societatea economică Argeșul“ cu scopul de „a ajuta prin credite... pe românii care ar întreprinde vreo industrie sau comerț național“²¹.

Relativ la noțiunea de întreprinderi industriale, este necesar să facem remarcă că pentru perioada de care ne ocupăm, înțelegem prin acestea, acele unități productive în care se foloseau mașinile cu o forță motrice mai mare de 5 c.p., cu cel puțin 20 de muncitori productivi salariați și cu un capital investit de cel puțin 25 000 lei. Această delimitare este în spiritul deosebirilor pe care legile meseriilor din 1902 și 1912 le fac între industrie și meserii. Sub acest aspect numai folosirea muncii salariate de proporțiile a câțiva salariați în condițiile lucrului făcut cu mina nu conferă unităților productive care folosesc acest sistem, calitatea de unități de tip industrial. Acestea sînt tot ateliere meșteșugărești în ciuda faptului că statistica le menționa la 1879 cu stabilimente de tip industrial.²² Munca salariată a fost folosită încă din bresle dacă avem în vedere regimul de remunerare a calfelor înainte de 1873. Deasemenea ea era folosită acum din ce în ce mai intens în cadrul atelierelor de meseriași. Astfel privind lucrurile este evident că cele 69 stabilimente de tip industrial menționate la Pitești la 1879 erau de fapt atelierele meseriașilor în care se folosea mîna de lucru salariată dar munca se făcea manual²³. Ele se deosebesc prin proporții de acele ateliere minuscule în care meseriașul muncea singur sau ajutat de câțiva ucenici. În același timp ele se deosebesc calitativ de ceea ce se cheamă industrie. Tot în categoria atelierelor meșteșugărești trebuie încadrată și unitatea pe care statistica vremii o dădea sub numele de Fabrica de bere la Pitești înființată la 1866, proprietatea Carolinei Fuks și care funcționa manual cu un număr de 4 lucrători²⁴. Aceeași situație o are unitatea înregistrată sub numele de Fabrica de frîghii Iohan Gangl înființată la 1895 și care folosea 8 muncitori români și trei străini care munceau manual²⁵.

Primele fabricuțe, în accepția modernă a cuvîntului, care au apărut la Pitești în secolul trecut, sînt 2 mori sau fabrici de făină cum le înregistrează statistica, înființate la 1880. Este vorba de fabrica de piine, proprietatea lui Constantin Bogdan acționată cu abur și care la 1899 avea o

¹⁸ Arhiva Muzeului județean Argeș — Pitești, registrul inventar Documente de istorie modernă și contemporană, nr. 144/57.

¹⁹ Ibidem, nr. 144/60.

²⁰ În anul 1972 s-a sărbătorit centenarul înființării nodului de cale ferată Pitești cu instalațiile aferente.

²¹ Statutele societății economice „Argeșul“ din Pitești, Pitești, 1879, pag. 12, art. 7.

²² Arhivele statului Pitești, Fond Primăria orașului Pitești, dosar 26/51, fila 22.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem, dosar 5/1899—1900, fila 83 verso.

²⁵ Ibidem, dosar 11/1900—1901, fila 112.

forță motrice de 70 CP și un număr de 33 lucrători. Cea de a doua, este fabrica de făină proprietatea lui Cerbu Florian, care folosea tot forța aburului cu o putere de 46 CP și cu 24 lucrători la 1899, dar care în statisticile din anul 1900 o găsim că nu mai funcționează²⁶. În ordine cronologică pînă la anul 1900 inclusiv, mai apar la Pitești, fabrica de talpă „Schic și Paneth” înființată la 1895 cu o forță motrice de 25 CP și cu 100 de salariați la 1899, o manufactură de pînză înființată la 1897 cu 41 lucrători și care la 1900 nu mai funcționează și fabrica de făină proprietatea lui Vasile Pencu, înființată la 1900 cu o forță motrice de 16 CP și 6 lucrători²⁷.

La începutul secolului al XX-lea, în ciuda crizei economice care are loc la noi între anii 1899—1903 și care îi lovește în mod deosebit pe mici meseriași, meseriile și industria fac la Pitești noi pași pe calea dezvoltării lor. La dezvoltarea acestora contribuie și faptul că în anul 1899 se dă în folosință linia ferată Pitești—Curtea de Argeș și mai ales apariția și dezvoltarea unor instituții de credit în oraș, care furnizau credite pentru dezvoltarea industriei, meseriilor și comerțului în această perioadă. Astfel, în afară de Societatea economică „Argeșul” înființată la 1879 și de care am vorbit mai sus, mai apar la Pitești la 1896 Agenția Băncii Naționale, la 1897 Banca Populară (Societate cooperativă), la 1909 Banca „Pitești”, la 1911 Banca „Albina”, (Societate cooperativă), la 1912 Banca „Trivalea” și la 1914 Banca „Comerțului și industriei”²⁸.

În aceste condiții ancheta industrială din anii 1901—1902 care nu face nici ea o delimitare clară între industrie și meserii înregistra la Pitești acum un număr de 12 întreprinderi de tip industrial care foloseau forța focului (a aburilor) sau a cailor²⁹. Este limpede că sub formula „întreprinderi de tip industrial” ancheta industrială din 1901—1902 cuprindea în afară de cele 4 fabricuțe menționate mai sus și alte 8 ateliere manufacturiere ca cele de frînghii, de pînză, bere arătate de noi, sau altele de ape gazoase de proporțiile a 2—3 muncitori. În realitate la 1901—1902 existau la Pitești doar 3 fabricuțe dintre care 2 de făină și una de talpă (cea de făină a lui Cerbu Florian nu mai funcționa) restul așa-ziselor stabilimente de tip industrial fiind mici ateliere meșteșugărești sau mici manufacturi de proporții foarte reduse. Ritmul de creștere a numărului întreprinderilor industriale propriu-zise se mărește în toată țara la începutul secolului al XX-lea și în special după anul 1905. Acest fenomen se manifestă și la Pitești. Astfel în 1906 se înființează moara sistematică de aici și abatorul din Tîrgul din Vale iar în 1908 brutăria populară, ca întreprinderi cu capital autohton încurajate de stat și care foloseau după sezon între 200—1 200 muncitori³⁰. Tot în 1908 încep lucrările de salubritate a orașului. Cu capital românesc și belgian este înființată la 1907 „Țesătoria Română” la Pitești — societate pe acțiuni, fondată de Grigore Golescu, Artur Henry Raes și Dr. Edmond Landauer și care dădea o producție anuală în valoare de 800 000 lei, folosind din primii ani de activitate un număr de 250 salariați³¹. Tot în acest cadru

²⁶ Ibidem, dosar 5/1899—1900, fila 83 verso și 84 și dosar 11/1900—1901, fila 112.

²⁷ Ibidem, dosar 11/1900—1901, fila 112.

²⁸ Ion Gr. Rădulescu, *lucrarea citată*, pag. 37.

²⁹ *Ancheta industrială din 1901—1902*, Buc. 1904.

³⁰ Arhivele statului Pitești, statisticile unităților industriale și lucrătorilor din orașul Pitești întocmite începînd cu anul 1907 de Primăria orașului Pitești.

³¹ Ibidem. Vezi și placa comemorativă a întreprinderii „Țesătoria Română” așezată în 1932 și care în prezent se află la Muzeul județean Argeș Pitești.

la 1910 ia ființă la Pitești fabrica de butoaie care inițial concentrează un număr de mici meseriași din această branșă cu ateliere mici și neren- tabile din oraș și împrejurimi, dar care pînă în 1912 ajunge să aibă 80 muncitori. De asemenea în 1912 se crează societatea anonimă de electri- citate pentru iluminatul orașului, în 1913 se înființează fabrica de încăl- țăminte iar în 1915 întreprinderea de poduri pentru calea ferată ale cărei poduri erau folosite în toată țara³². Deci în total, avînd în vedere evoluția industriei piteștene pînă la primul război mondial, aici au apărut 12 fabrici dintre care 4 mori, un abator, o brutărie, o fabrică de talpă, una de încălțăminte, una textilă, una de butoaie, una de poduri de cale ferată și o societate de electricitate. Majoritatea acestora sînt însă de proporții foarte reduse, mai importante ca pondere fiind dintre ele „Țesătoria Română“, moara sistematică, fabrica de încălțăminte și cea de poduri metalice pentru calea ferată. La aceasta se reducea practic industria la începutul primului război mondial.

În afara industriei propriu-zise și a cărei evoluție am arătat-o mai sus, statisticile pun în evidență dezvoltarea paralelă a meseriilor în oraș a căror situație continuă să rămînă totuși echivocă și după apariția legii meseriilor din 1902 (Lege Missir) și chiar după legea din 1912 (Legea Nenițescu). Acest echivoc decurge din faptul că cele două legi amintite, (în special Legea Missir) urmăreau nu așa cum s-a considerat de către unii autori renașterea vechilor bresle³³, s-au de către alții, încurajarea dezvoltării economice a meseriilor, ci pe deasupra efectelor economice, care în legi sînt așezate pe un plan secundar, ele urmăresc mai ales efec- tul social-politic³⁴. Este vorba pe de o parte despre căutarea unor moda- lități legale pentru aparenta satisfacere a doleanțelor economice ale mese- riașilor lăsați pînă acum în voia soartei, iar pe de altă parte — și mai ales acest lucru se urmărește — de încercarea de a zădărnici începutul de organizare politică a muncitorilor și meseriașilor prin crearea așa- ziselor corporații în care prin lege erau incluși muncitorii alături de patroni și care trebuiau să fie contrapuse începutului de organizare sin- dicală la noi. Așa se explică de fapt fenomenul că legea Missir a nemul- țumit concomitent și pe patroni și pe muncitori și încă de la apariție, au început din ambele extreme lupta împotriva ei³⁵. Primii erau nemulțu- miți deoarece legea urmărind mai ales scopul politic neglijă pe cel eco- nomic iar ultimii — respectiv muncitorii, pentru că erau împiedicați să se organizeze în organizații de clasă. În esență același lucru este urmărit sub aspect politic și prin legea Orleanu din 1909 sau legea Nenițescu din 1912.

În aceste condiții, statistica înregistra la Pitești, în afară de fabri- cile amintite, la 1900 un număr de peste 130 ateliere ale meseriașilor, care foloseau mai mult de 2 lucrători sau ucenici³⁶. La 1 aprilie 1908 existau în Pitești, tot în afară de fabrici, un număr de 1369 meseriași dintre care 427 erau patroni, 58 meștri, 501 lucrători și 383 ucenici (numiți acum elevi) care practicau 61 de meserii³⁷. Proporțiile atelie-

³² Arhivele statului Pitești. Statisticile unităților industriale și lucrătorilor din Pitești întocmite de primăria orașului Pitești.

³³ Ion Gr. Rădulescu, *lucrarea citată*, pag. 25.

³⁴ *Enciclopedia României*, vol I, Statul, Buc., 1938, pag. 587.

³⁵ *Mișcarea muncitorească și Legislația muncii în România*, Ed. științ., Buc., 1972, pag. 47—49.

³⁶ Arhivele statului Pitești, *Fond Primăria oraș Pitești*, dosar 11/1900—1901, fila 3.

³⁷ Ștefan Chicoș, *Monografia stărei meseriilor în Pitești*, Pitești, 1909, pag. 12.

relor meseriaşilor piteşteni la această dată sînt foarte modeste, dacă ţinem seama de faptul că la cei 427 patroni munceau, în afară de ei, 832 maeştri, lucrători şi ucenici, adică în medie mai puţin de doi pe fiecare atelier. Unele meserii sînt încă viabile acum. Aşa de pildă cu cismăria se ocupau 266 meseriaşi, cu croitoria de dame 105, cu cojocăria 102, cu fierăria 68, croitoria bărbătească 66, croitoria naţională 63, tîmplăria 58, brutăria 50 etc.³⁸. Alte ramuri, ca cele de săpunari, sforari, sculptori în lemn, patişieri etc., mai sînt practicate doar de cîte un meseriaş, iar altele, existente în trecut ca cele de abagiu, ceramist, cuţitar, decorator, litograf, olar, parchetar, poleitor, şelar, tricotor etc., au dispărut cu totul la Piteşti³⁹. Pe măsura dezvoltării industriei de fabrică majoritatea meseriilor se vor deprecia şi mai mult în perioada care urmează, ele rămînînd să se ocupe doar cu reparaţiile şi din ce în ce mai puţin cu producţia propriu-zisă.

Iată pe scurt situaţia evoluţiei meseriilor şi industriei la Piteşti în secolul al XIX-lea şi la începutul secolului XX, a procesului de separare dintre aceste categorii productive, a proporţiilor fiecăreia dintre ele în evoluţia lor şi în ultimă instanţă a nivelului de dezvoltare a oraşului în această perioadă.

LE DEVELOPPEMENT DES MITIÈRES ET DE L'INDUSTRIE DANS LE XX-ÈME SIÈCLE À PITEȘTI

R é s u m é

En employant un très riche matériel statistique ce renseignement veut établir les vraies proportions du phénomène industriel à Pitești, dans la II-ième moitié du XIX-ième siècle et au commencement du notre siècle.

Il est nécessaire que nous fassions cette information parce qu'il y a des renseignements déjà publiés où on a donné au phénomène industriel un développement exagéré en confondant les différents occupations avec la vraie industrie.

Mais il y a encore des renseignements où cette chose a été négligé presque totalement.

L'information traite le proces d'éffilage des corporations et l'évolution chez nous de l'industrie capitaliste à la lumière de la législation industrielle Roumaine

Primită în redacție la 17 iunie 1977
Muzeul județean Argeș — Pitești

³⁸ Ibidem, pag. 14.

³⁹ Ibidem, pag. 15.